

Юсупов Володимир Васильович -
докторант докторантури та аспірантури
Національної академії внутрішніх
справ, кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник

ПРОБЛЕМИ ЗДІЙСНЕННЯ ОГЛЯДУ МІСЦЯ ПОДІЇ В РАЗІ КРАДІЖОК ІЗ ЖИТЛА НА ТЕРИТОРІЇ ПРОВЕДЕННЯ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ

Успіх розслідування крадіжок із житла на території проведення антитерористичної операції здебільшого залежить від оперативності й кваліфікованості проведення слідчих (розшукових) дій на початковому етапі розслідування. Як свідчить слідча практика, щонайменше зволікання з проведенням початкових процесуальних дій негативно впливає на якість розслідування. По-перше, обстановка на місці злочину може швидко змінитися, а сліди злочину - зникнути; по-друге, злочинці отримують можливість знищити сліди, що викривають їх у вчиненні кримінально караних діянь, приховати або реалізувати викрадене і навіть змінити місце проживання.

Нині в містах, розташованих безпосередньо на лінії розмежування, непоодинокими є факти мародерства. Однак інформація про викрадене майно надходить через значний проміжок часу, коли власники житла або іншого володіння повертаються до своїх приміщень. Також до органів поліції систематично надходять повідомлення про крадіжки з житла на непідконтрольній Україні території, де провести хоча б огляд місця події немає можливості.

Огляд місця події є невідкладною слідчою (розшуковою) дією. Це зумовлено тим, що за наявності матеріальних ознак можливого злочину розслідування має починатися, передусім, з вивчення і закріплення слідів, речей, які можуть нести інформацію про злочин і злочинця [1, с. 59].

Огляд є початковою і невідкладною слідчою (розшуковою) дією. Це пояснюється необхідністю отримання інформації про обставини події в первинному, незміненому стані, адже будь-яке зволікання спричиняє втрату речових доказів і зміну слідової картини. У кримінальних провадженнях зазначеної категорії це може бути пов'язано з неможливістю

своєчасного прибуття слідчої групи для огляду з поважних причин (наприклад здійснення бойових дій).

Першочерговим завданням огляду є з'ясування обстановки вчиненого діяння у всіх деталях. Передусім, слід з'ясувати, чи дійсно було вчинено крадіжку, з приводу якої надійшло повідомлення, і в чому конкретно вона полягає. Слід зважати на те, що останнім часом злочинці викрадають зазвичай лише готівку, оскільки перевезення викраденого майна ускладнює наявність чималої кількості блокопостів.

Завданнями огляду місця події є також виявлення, фіксація, вилучення слідів та інших речових доказів, що можуть мати значення для встановлення істини, виявлення обставин і даних, необхідних для розшуку злочинців, встановлення причин та умов, що сприяли вчиненню злочину.

Відповідно до цих завдань, визначають характер слідів, які підлягають відшукуванню, фіксації та вилученню в процесі огляду місця крадіжки. До них належать сліди, що вказують на подію злочину, характеризують спосіб дій злочинця та знаряддя вчинення злочину, конкретизують час крадіжки, дають змогу встановити викрадені предмети або цінності, вказують на учасників злочину, визначають розмір заподіяної матеріальної шкоди а також обставини, що обтяжують чи пом'якшують вину.

Найбільш цінними для виявлення та викриття злочинців є сліди пальців рук і долонь. Щоб виявити їх, необхідно добре орієнтуватися в обстановці на місці крадіжки, подумки визначити можливий шлях руху злочинця і здійснити його ретельний огляд, а також виявити предмети, які ним переміщені або за які він брався руками. Такими предметами можуть бути двері та вікна приміщення, різні деталі, що є на них, скло, поверхні ящиків, столів, шаф, посуду, шкатулок.

Водночас чимало осіб, які вчиняють крадіжки з житла, приїзять із непідконтрольної Україні території. Проблема розкриття таких злочинів полягає в неможливості затримати або проводити процесуальні дії з особами, які після вчинення злочину повертаються на непідконтрольну Україні територію.

На м'якому ґрунті, у пилу, снігу можуть бути залишені сліди взуття злочинця. Їх виявлення дає можливість визначити кількість людей, які брали участь у крадіжці, зріст, напрям і швидкість руху, особливості ходи, тип взуття, його особливості,

інші деталі. Однак, як свідчать дані експертної практики, залишені на місці події сліди взуття здебільшого є однотипними у зв'язку з поширеністю військової амуніції серед населення на території проведення антитерористичної операції.

Проникаючи до приміщення, злочинець вимушений долати перешкоди - двері, вікна, квартирки, замикаючі пристрої. Іноді порушники залишають проломи в стінах і стелях. За даними експертної практики, злочинці підбирають приміщення, які обладнанні дерев'яними дверима та нескладними за своїм механізмом замками. Це дає змогу їм уникати зайвого шуму та прискорює процес потрапляння до житла.

Під час огляду місця крадіжки з житла на території проведення антитерористичної операції бажаною є присутність потерпілих осіб або очевидців злочину. Це допоможе слідчому зорієнтуватися в обстановці, полегшить роботу з відшукування слідів злочину.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бегалиев К. Теоретические вопросы осмотра места происшествия / К. Бегалиев, В. Попов // Вопросы борьбы с преступностью. - 1983. - Вып. 39. - С. 58-66.